

Bruxelles, 28. studenoga 2019.
(OR. en)

14600/19

**Međuinstitucijski predmet:
2018/0089(COD)**

**CONSOM 325
MI 820
ENT 264
JUSTCIV 229
DENLEG 106
CODEC 1695**

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Delegacije
Br. dok. Kom.:	7877/18 + ADD 1 - 5
Predmet:	Prijedlog DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o udružnim tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača i stavljanju izvan snage Direktive 2009/22/EZ – opći pristup

Za delegacije se u prilogu nalazi tekst općeg pristupa kako je dogovoren na sastanku Vijeća za konkurentnost 28. studenoga 2019.

2018/0089 (COD)

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

**o udružnim tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača i stavljanju izvan snage
Direktive 2009/22/EZ**

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,
uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 114.,
uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,
nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,
uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora,
u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

- (0) Uslijed globalizacije i digitalizacije povećao se rizik od toga da velik broj potrošača trpi štetu zbog iste nezakonite prakse. Povredama prava Unije uzrokuje se šteta za potrošača. Nedostatkom djelotvornih sredstava kojima bi se postigao prestanak nezakonitih praksi i nadoknadili gubitci koje su pretrpjeli potrošači koji se povjerenje potrošača u unutarnje tržište.**
- (0a) Zbog manjka djelotvornih sredstava za izvršavanje prava Unije kojim se štite potrošači moglo bi doći i do narušavanja poštenog tržišnog natjecanja između trgovaca koji vrše povrede prava i trgovaca koji su s pravom usklađeni, a koji posluju na domaćem tržištu ili prekogranično. To bi moglo otežati nesmetano funkcioniranje unutarnjeg tržišta.**
- (0b) U skladu s člankom 26. stavkom 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), unutarnje tržište treba obuhvaćati područje bez unutarnjih granica na kojem je osigurano slobodno kretanje robe i usluga. Unutarnje tržište trebalo bi potrošačima pružiti dodanu vrijednost u obliku bolje kvalitete, veće raznovrsnosti, razumnih cijena i visokih sigurnosnih standarda za robu i usluge, a time bi se trebalo promicati visoku razinu zaštite potrošača.**
- (0c) Člankom 169. stavkom 1. i člankom 169. stavkom 2. točkom (a) UFEU-a predviđa se da mjerama usvojenima na temelju članka 114. UFEU-a Unija treba doprinositi ostvarivanju visokog stupnja zaštite potrošača. Člankom 38. Povelje Europske unije o temeljnim pravima predviđa se da se politikama Unije trebaju osigurati visoku razinu zaštite potrošača.**

(1) [...]

(2) Direktivom 2009/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća kvalificiranim subjektima omogućeno je podnošenje udruženih tužbi usmjerenih ponajprije na zaustavljanje i zabranu povreda prava Unije štetnih za kolektivne interese potrošača. Međutim, ta se Direktiva nije u dovoljnoj mjeri bavila izazovima koji se odnose na izvršavanje potrošačkog prava. Kako bi se poboljšalo odvracanje od nezakonitih praksi i smanjila šteta za potrošače **na tržištu koje je u sve većoj mjeri globalizirano i digitalizirano**, potrebno je ojačati mehanizme za zaštitu kolektivnih interesa potrošača **da bi se obuhvatile mjere pravne zaštite, kao i mjere za izdavanje sudskog naloga**. S obzirom na brojne **potrebne** promjene, [...] primjereno je zamijeniti Direktivu 2009/22/EZ.

(2a) Postupci udruženih tužbi, bilo da se odnose na mjere za izdavanje sudskog naloga ili mjere pravne zaštite, razlikuju se diljem Unije i njima se nudi različita razina zaštite potrošača. U nekim državama članicama trenutačno nema nikakvog postupka za kolektivnu pravnu zaštitu. Time se umanjuje povjerenje potrošača i poduzeća te njihova sposobnost da posluju na unutarnjem tržištu, narušava tržišno natjecanje i ometa djelotvorno izvršavanje prava Unije u području zaštite potrošača.

(2b) Traženje rješenja za ta pitanja iziskuje barem jedan postupak udružne tužbe za mjere za izdavanje sudskog naloga i mjere pravne zaštite u svim državama članicama koji odgovara ovoj Direktivi. Djelotvornim i učinkovitim udružnim tužbama koje se mogu podnijeti u cijeloj Uniji trebalo bi potaknuti povjerenje potrošača, osnažiti potrošače u ostvarivanju njihovih prava, doprinijeti pravednijem tržišnom natjecanju i stvoriti jednake uvjete za trgovce koji posluju na unutarnjem tržištu.

(2c) Ovom se Direktivom nastoji doprinijeti funkcioniranju unutarnjeg tržišta i postizanju visoke razine zaštite potrošača time što se kvalificiranim subjektima, koji predstavljaju kolektivne interese potrošača, omogućuje podnošenje udruženih tužbi u svrhu i mjera za izdavanje sudskog naloga i mjera pravne zaštite protiv trgovaca koji vrše povrede odredbe prava Unije. Kvalificirani subjekti trebali bi moći zatražiti zaustavljanje ili zabranu povrede i tražiti pravnu zaštitu, poput naknade štete, popravka ili sniženja cijene, kako je primjereno i dostupno na temelju prava Unije i nacionalnog prava.

- (3) Udružna tužba trebala bi predstavljati djelotvoran i učinkovit način zaštite kolektivnih interesa potrošača. Njome bi se kvalificiranim subjektima trebalo omogućiti djelovanje u svrhu osiguranja usklađenosti s relevantnim odredbama prava Unije i savladavanje prepreka s kojima su suočeni potrošači u okviru pojedinačnih tužbi, kao što su nesigurnost u pogledu njihovih prava i dostupnih postupovnih mehanizama, psihološka nevoljkost da se podnese tužba i negativan odnos očekivanih troškova i koristi od pojedinačne tužbe.
- (4) Važno je osigurati nužnu ravnotežu između pristupa pravosuđu i postupovnih zaštitnih mjera protiv zlorabe sudskih postupaka, koje bi mogle neopravdano otežati mogućnost poduzeća da posluju na [...] **unutarnjem tržištu**. Kako bi se spriječila pogrešna uporaba udružnih tužbi, trebalo bi izbjeći elemente kao što su kaznena odšteta [...] i trebalo bi uspostaviti [...] pravila o **određenim** [...] postupovnim aspektima poput imenovanja **i financiranja** kvalificiranih subjekata [...]. [...]
- (4a) Ovom Direktivom ne bi trebalo zamijeniti postojeće nacionalne postupovne mehanizme kojima je cilj zaštita kolektivnih ili pojedinačnih interesa potrošača. Uzimajući u obzir njihove pravne tradicije, [...] državama članicama prepušta se odluka o tome hoće li oblikovati udružnu tužbu utvrđenu ovom Direktivom kao dio postojećeg ili budućeg kolektivnog mehanizma za izdavanje sudskog naloga ili za pravnu zaštitu ili kao odvojeni mehanizam, u onoj mjeri u kojoj je barem jedan nacionalni postupovni mehanizam u obliku udružne tužbe usklađen s modalitetima utvrđenima ovom Direktivom. Primjerice, ovom Direktivom ne bi trebalo spriječiti države članice da donesu zakonodavstva o tužbama za deklaratornu odluku iako se ovom Direktivom ne predviđaju pravila za takve tužbe. Ako uz mehanizme koji se iziskuju ovom Direktivom postoje mehanizmi i na nacionalnoj razini, kvalificirani subjekt mogao bi birati koji će mehanizam upotrebljavati.**

(4b) U skladu s načelom postupovne autonomije, ova Direktiva ne bi trebala sadržavati odredbe o svim aspektima postupaka u udružnim tužbama. Slijedom toga, države članice moraju utvrditi pravila, primjerice o dopuštenosti, dokazima ili pravnim sredstvima, koja se primjenjuju na udružne tužbe. Na primjer, države članice trebale bi odlučiti o traženom stupnju sličnosti pojedinačnih odštetnih zahtjeva ili najmanjem broju potrošača kojih se tiče tužba za pravnu zaštitu kako bi odlučile treba li o predmetu raspravljati kao o udružnoj tužbi. Takvim nacionalnim pravilima ne bi trebalo ometati učinkovito funkcioniranje udružnih tužbi kako je utvrđeno ovom Direktivom.

(5) [...]

(6) **U području primjene ove Direktive trebalo bi uvažiti najnovija kretanja u području zaštite potrošača. Budući da je potrošačima sada dostupno šire i sve digitaliziranije tržište, postizanje visoke razine zaštite potrošača zahtijeva da se uz opće potrošačko pravo Direktivom obuhvate [...] područja kao što su [...] zaštita podataka, financijske usluge, putovanja i turizam, energetika [...] i telekomunikacije. [...] Posebno, s obzirom na povećanu potražnju potrošača za financijskim i investicijskim uslugama, važno je poboljšati izvršavanje potrošačkog prava u tim poljima. Potrošačko tržište razvilo se i u području digitalnih usluga te postoji sve veća potreba za učinkovitijim izvršavanjem prava o zaštiti potrošača, uključujući zaštitu podataka.**

- (6a) Direktivom bi trebalo obuhvatiti povrede odredaba prava Unije uvrštene na popis u Prilogu I. ovoj Direktivi u mjeri u kojoj se tim odredbama štite interesi potrošača, neovisno o tome nazivaju li se oni potrošačima ili putnicima, korisnicima, klijentima, malim ulagateljima (*retail investors*), malim ulagateljima (*retail clients*), ispitanicima ili drugačije. Međutim, njome bi trebalo štititi interese fizičkih osoba kojima bi se mogla nanijeti šteta ili kojima je nanesena šteta tim povredama samo ako ih se u skladu s ovom Direktivom smatra potrošačima. Njome ne bi trebalo obuhvaćati povrede kojima se nanosi šteta fizičkim osobama koje se smatraju trgovcima.
- (6b) Ovom se Direktivom ne bi se trebali dovoditi u pitanje pravni akti s popisa u Prilogu I. te se njome ne bi trebale mijenjati ili proširivati definicije predviđene u tim aktima niti bi ona trebala zamijeniti ijedan provedbeni mehanizam sadržan u tim pravnim aktima. Primjerice, provedbeni mehanizmi predviđeni u Uredbi (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća (Opća uredba o zaštiti podataka) ili koji se na toj uredbi temelje, mogli bi se i dalje, ako je to primjenjivo, upotrebljavati za zaštitu kolektivnih interesa potrošača.
- (6c) Radi jasnoće područje primjene ove Direktive trebalo bi utvrditi što je moguće preciznije u Prilogu I. Ako pravni akti navedeni u Prilogu I. sadrže odredbe koje se ne odnose na zaštitu potrošača, upućivanje bi se trebalo usmjeriti na posebne odredbe kojima se štite interesi potrošača. Međutim, takva upućivanja nisu uvijek izvediva ili moguća zbog strukture određenih pravnih akata, posebice u području financijskih usluga, uključujući investicijske usluge.
- (6d) Kako bi se zajamčio prikladan odgovor na povredu prava Unije, čiji se oblik i razmjer brzo mijenjaju, pri svakom donošenju novog akta Unije relevantnog za zaštitu kolektivnih interesa potrošača trebalo bi razmotriti je li potrebno izmijeniti Prilog I. ovoj Direktivi kako bi se novi akt obuhvatio područjem primjene ove Direktive.
- (6e) Države članice trebale bi ostati nadležne, u skladu s pravom Unije, za primjenu odredaba ove Direktive u područjima koja nisu obuhvaćena njezinim područjem primjene. Države članice mogu, primjerice, zadržati ili uvesti nacionalno zakonodavstvo koje odgovara odredbama ove Direktive, ili određenim njezinim odredbama, u vezi sa sporovima koji ne ulaze u područje primjene Priloga I.

- (7) Komisija je donijela zakonodavne prijedloge Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EZ) br. 261/2004 o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcaja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta u polasku, Uredbe (EZ) br. 2027/97 o odgovornosti zračnih prijevoznika u pogledu zračnog prijevoza putnika i njihove prtljage te Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o pravima i obvezama putnika u željezničkom prometu. Stoga je prikladno predvidjeti da jednu godinu nakon stupanja na snagu ove Direktive Komisija procijeni pruža li se pravilima Unije u području prava putnika u zračnom i željezničkom prometu odgovarajuća razina zaštite potrošača, koja se može usporediti s pravima predviđenima u ovoj Direktivi, te donese sve potrebne zaključke u pogledu područja primjene ove Direktive.

(7a) Budući da i sudski i upravni postupci mogu djelotvorno i učinkovito služiti zaštiti kolektivnih interesa potrošača, državama članicama prepušteno je odlučivanje o tome može li se udružna tužba podnijeti u okviru sudskog ili upravnog postupka ili oboje, ovisno o relevantnom području prava ili relevantnom gospodarskom sektoru. Time se ne dovodi u pitanje pravo na djelotvorno pravno sredstvo na temelju članka 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, pri čemu države članice osiguravaju da potrošači i trgovci imaju pravo na djelotvorno pravno sredstvo pred sudom protiv svih upravnih odluka donesenih na temelju nacionalnih odredaba kojima se provodi ova Direktiva. To uključuje mogućnost da stranke ishode odluku kojom se odobrava suspenzija izvršenja sporne odluke u skladu s nacionalnim pravom.

- (8) Nadograđujući se na Direktivu 2009/22/EZ ovom bi Direktivom trebalo obuhvaćati i domaće i prekogranične povrede, osobito kada potrošači [...] **na koje se odnosi** povreda žive u jednoj državi članici, ili u nekoliko njih, koje nisu država članica u kojoj trgovac koji vrši povrede ima poslovni nastan. Ujedno bi njome trebalo obuhvaćati povrede koje su prestale prije podnošenja ili zaključivanja udružne tužbe jer i dalje može biti potrebno **zabranom prakse** spriječiti njezino ponavljanje, utvrditi predstavlja li određena praksa povredu te olakšati pravnu zaštitu potrošača.

- (9) Ovom Direktivom ne bi trebalo utjecati na primjenu, niti bi njome trebalo uspostaviti, pravila [...] o privatnom međunarodnom pravu u pogledu jurisdikcije, priznavanja i izvršenja presuda ili primjenjivog prava. Na udružne tužbe utvrđene ovom Direktivom primjenjuju se postojeći instrumenti prava Unije. Osobito bi se na udružne tužbe utvrđene ovom Direktivom trebala primjenjivati Uredba (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (Bruxelles I.a), Uredba (EZ) br. 593/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze (Rim I) i Uredba (EZ) br. 864/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o pravu koje se primjenjuje na izvanugovorne obveze (Rim II).
- (9-a) Trebalo bi napomenuti da se uredbom Bruxelles I.a ne obuhvaća nadležnost upravnih tijela ni priznavanje ili izvršavanje odluka koje su donijela ta tijela. Ta bi pitanja trebalo prepustiti nacionalnom pravu.
- (9a) Ovisno o slučaju, moglo bi biti moguće da u skladu s pravilima o međunarodnom privatnom pravu, kvalificirani subjekt podnese udružnu tužbu u državi članici u kojoj je imenovan i u drugoj državi članici. Nadograđujući se na Direktivu 2009/22/EZ, u ovoj bi se Direktivi trebala naznačiti razlika između tih dviju vrsta udružnih tužbi. Ako kvalificirani subjekt podnese udružnu tužbu u državi članici koja nije država članica u kojoj je imenovan, tada bi se ta tužba trebala smatrati prekograničnom tužbom. Ako kvalificirani subjekt podnese udružnu tužbu u državi članici u kojoj je imenovan, nju bi trebalo smatrati domaćom udružnom tužbom čak i ako je ta tužba podnesena protiv trgovca s boravištem u drugoj državi članici ili čak i ako su u toj udružnoj tužbi zastupljeni potrošači iz nekoliko država članica. Država članica u kojoj je tužba podnesena trebala bi donijeti odluku kojom se utvrđuje vrsta udružne tužbe. Zbog toga se tijekom postupka domaća udružna tužba ne bi mogla pretvoriti u prekograničnu ili obrnuto.

(9b) Osobito bi organizacije za zaštitu potrošača trebale imati aktivnu ulogu kad je riječ o osiguravanju usklađenosti s relevantnim odredbama prava Unije te su u dobrom položaju da podnesu zahtjev za status kvalificiranog subjekta u skladu s nacionalnim pravom. Prema nacionalnim pravnim tradicijama javna tijela bi, podnošenjem udruženih tužbi utvrđenih u ovoj Direktivi, također mogla imati aktivnu ulogu u osiguravanju usklađenosti s relevantnim odredbama prava Unije.

- (10) [...] **U svrhe prekograničnih udružnih tužbi** [...] kvalificirani subjekti trebali bi ispunjavati **iste** kriterije [...] **u cijeloj Uniji**. Točnije, trebali bi biti **pravne osobe** zakonito osnovane u skladu s pravom države članice, **imati određeni stupanj stalnosti i javne djelatnosti**, [...] [...] **ne bi trebali ostvarivati** dobitak te bi, **s obzirom na svoju zakonsku svrhu**, trebali imati legitiman interes u **zaštiti interesa potrošača kako je predviđeno** [...] relevantnim pravom Unije. [...] **U svrhu zaštite potrošača ti bi kvalificirani subjekti trebali imati određene kvalitete koje su nužne za donošenje odluka koje se odnose na udružne tužbe u ime potrošača. Trebali bi posjedovati znanje i vještine u području svoje djelatnosti, uključujući poznavanje prava koje im omogućuje da na temelju informacija neovisno donose odluke o tome treba li podnijeti udružnu tužbu. Time se ne bi trebalo dovoditi u pitanje njihovo pravo da se koriste pravnim savjetnicima poput odvjetnika. Kako bi se osigurala njihova neovisnost, kvalificirani subjekti trebali bi biti financijski zdravi i stabilni, uzimajući u obzir, na primjer, sve prihode ili imovinu koju subjekti mogu imati. Ujedno bi trebali biti potpuno transparentni u pogledu izvora svojeg financiranja te bi trebali predvidjeti relevantne postupke kako bi se spriječili štetni utjecaji na kolektivne interese zastupanih potrošača. Posebno pri donošenju postupovnih odluka u kontekstu udružne tužbe, uključujući odluke o nagodbi, na kvalificirane subjekte ne bi trebale utjecati treće strane osim njihovih pravnih savjetnika i potrošača na koje se tužba odnosi. Takve treće strane ne bi trebale financirati udružnu tužbu za pravnu zaštitu protiv tuženika koji je konkurent onoga koji osigurava financijska sredstva ili protiv tuženika o kojemu ovisi onaj koji osigurava financijska sredstva. Međutim, time ne bi trebalo dovoditi u pitanje bilo kakvo javno financiranje.**

(10a) Kad je riječ o kvalificiranim subjektima imenovanima u svrhu domaćih udružnih tužbi, države članice trebale bi biti u mogućnosti slobodno ustanoviti kriterije za takve subjekte u skladu sa svojim nacionalnim pravom. Međutim, države članice trebale bi biti u mogućnosti primijeniti kriterije utvrđene u ovoj Direktivi za kvalificirane subjekte imenovane u svrhu prekograničnih tužbi i za kvalificirane subjekte koji djeluju samo u svrhu domaćih tužbi.

(10b) Nijednim kriterijem koji se primjenjuje na kvalificirane subjekte u prekograničnim ili domaćim udružnim tužbama ne bi trebalo otežavati učinkovito funkcioniranje udružnih tužbi kako je utvrđeno u ovoj Direktivi.

(10c) Države članice mogle bi utvrditi pravila kojima se ograničava pravo kvalificiranog subjekta da podnese prekograničnu udružnu tužbu u području djelatnosti tog subjekta. Pravilima bi se, primjerice, moglo predvidjeti da bi kvalificirani subjekti koji štite interese potrošača u području sigurnosti hrane ili prava putnika mogli podnijeti samo one prekogranične udružne tužbe koje se odnose na te svrhe.

(11) [...]

(11a) Države članice trebale bi biti u mogućnosti unaprijed imenovati kvalificirane subjekte. Međutim, u svrhu domaćih udružnih tužbi države članice mogle bi, ujedno ili kao drugu mogućnost, na *ad hoc* osnovi imenovati i kvalificirane subjekte za određenu tužbu. Takva bi imenovanja mogao izvršiti sud ili upravno tijelo pred kojim je podnesena tužba, među ostalim i prema potrebi, prihvaćanjem. Međutim, u svrhu prekograničnih udružnih tužbi nužne su zajedničke zaštitne mjere. Stoga kvalificiranim subjektima imenovanima na *ad hoc* osnovi ne bi trebalo dopustiti podnošenje prekograničnih udružnih tužbi.

- (11b) Država članica koja imenuje trebala bi osigurati da kvalificirani subjekt imenovan u svrhu prekograničnih udružnih tužbi ispunjava kriterije, procijeniti nastavlja li subjekt poštovati te kriterije te, ako je potrebno, povući imenovanje kvalificiranog subjekta. Najmanje svakih pet godina države članice trebale bi procijeniti usklađenost kvalificiranih subjekata s kriterijima.**
- (11c) Ako se pojave razlozi za zabrinutost u pogledu usklađenosti kvalificiranog subjekta s kriterijima, država članica koja je imenovala taj subjekt trebala bi istražiti razloge za zabrinutost te, prema potrebi, povući imenovanje. Države članice trebale bi imenovati nacionalne kontaktne točke u svrhu zaprimanja i prijenosa zahtjeva za istrage.**
- (11d) Države članice trebale bi osigurati da pred njezinim sudovima ili upravnim tijelima kvalificirani subjekti koji su imenovani u svrhu prekograničnih udružnih tužbi u drugoj državi članici mogu podnijeti prekogranične udružne tužbe. Nadalje, kvalificirani subjekti iz različitih država članica trebali bi imati mogućnost udruživanja u okviru jedne udružne tužbe pred jedinstvenim forumom, podložno relevantnim pravilima o nadležnosti sudova. Time se ne bi trebalo dovoditi u pitanje pravo suda ili upravnog tijela pred kojim je podnesena tužba da ispita je li primjereno da se o tužbi raspravlja kao o jednoj udružnoj tužbi.**

- (11e) Trebalo bi osigurati uzajamno prepoznavanje pravne sposobnosti kvalificiranih subjekata imenovanih u svrhe prekograničnih udružnih tužbi. Identitet tih organizacija i javnih tijela trebalo bi priopćiti Komisiji te bi Komisija trebala taj popis staviti na raspolaganje javnosti. Uvrštavanje na popis trebalo bi služiti kao dokaz pravne sposobnosti organizacije ili javnog tijela koje pokreće tužbu. Time se ne bi trebalo dovoditi u pitanje pravo da se ispita je li tužba u određenom predmetu opravdana svrhom kvalificiranog subjekta.**
- (11ea) Kako bi se spriječili sukobi interesa, države članice trebale bi biti u mogućnosti utvrditi pravila prema kojima bi njihovi sudovi ili upravna tijela mogli ispitati da li treća strana koja ima gospodarski interes u ishodu određene prekogranične tužbe financira kvalificiranog subjekta koji podnosi prekograničnu udružnu tužbu za pravnu zaštitu te, ako je tomu tako, odbiti pravnu sposobnost kvalificiranog subjekta u svrhu te tužbe.**
- (11f) Pri podnošenju prekogranične udružne tužbe, kvalificirani subjekt trebao bi biti obvezan potvrditi sudu ili upravnom tijelu koje nadzire tužbu da i dalje ispunjava kriterije. Bez obzira na to, sud ili upravno tijelo trebali bi ispitati usklađenost s kriterijima ako saznaju za bilo kakve opravdane razloge za zabrinutost u tom pogledu.**
- (11g) Države članice trebale bi poduzeti mjere za rješavanje situacija u kojima informacije o usklađenosti s kriterijima koje je izložio subjekt nisu točne. Te bi mjere, primjerice, mogle uključivati sankcije, odbacivanje tužbe ili druge postupovne mjere. Međutim, odbacivanje tužbe ne bi trebalo utjecati na prava potrošača na koje se odnosi tužba.**

(11h) Sudovi ili upravna tijela trebali bi moći procijeniti dopuštenost određene prekogranične udružne tužbe u skladu s nacionalnim pravom. U skladu s načelom nediskriminacije, zahtjevi u pogledu dopuštenosti koji se primjenjuju na određene prekogranične udružne tužbe ne bi se trebali razlikovati od zahtjeva koji se primjenjuju na određene domaće udružne tužbe.

(12) [...]

(12a) Mjerama za izdavanje sudskog naloga nastoje se zaštititi kolektivni interesi potrošača neovisno o bilo kakvom stvarnom gubitku ili šteti koje su pretrpjeli pojedinačni potrošači. Mjerama za izdavanje sudskog naloga može se od trgovaca zatražiti da poduzmu određeno djelovanje, poput pružanja potrošačima one informacije koju su prethodno izostavili, pri čemu je došlo do povrede zakonskih obveza. Odluka o mjeri za izdavanje sudskog naloga ne bi trebala ovisiti o tome je li praksa vršena namjerno ili zbog nemara.

(12b) Pri podnošenju udružne tužbe kvalificirani subjekt sudu ili upravnom tijelu trebao bi pružiti dovoljno informacija o potrošačima na koje se odnosi tužba. Tim bi se informacijama sudu ili upravnom tijelu trebalo omogućiti da utvrde svoju nadležnost i primjenjivo pravo. U predmetu koji se odnosi na povredu, to bi značilo obavijestiti sud ili upravno tijelo o mjestu na kojem se dogodio ili se može dogoditi štetni događaj koji se odnosi na potrošača. Pojednosti traženih informacija mogle bi se razlikovati ovisno o tome koju mjeru traži kvalificirani subjekt te o tome primjenjuje li se mehanizam sudjelovanja ili izuzimanja. Nadalje, pri podnošenju udružne tužbe za mjere za izdavanje sudskog naloga kvalificirani subjekt bi radi moguće suspenzije ili prekida zastare primjenjivih na naknadne zahtjeve za pravnu zaštitu morao pružiti dostatne informacije o skupini potrošača na koje se odnosi tužba.

(13) Države članice trebale bi osigurati da kvalificirana tijela mogu tražiti mjere za izdavanje sudskog naloga i mjere pravne zaštite. [...] S ciljem postupovne djelotvornosti udružnih tužbi, **države članice trebale bi moći odlučiti da** kvalificirani subjekti [...] imaju mogućnost traženja [...] mjera **za izdavanje sudskog naloga i mjera pravne zaštite** u okviru jedne udružne tužbe ili u okviru zasebnih udružnih tužbi. [...] . Ako kvalificirani subjekti traže mjere u okviru jedne tužbe, treba im omogućiti da u trenutku podnošenja tužbe traže sve relevantne mjere ili da prvo traže relevantne **mjere** za izdavanje sudskog naloga [...], a potom, prema potrebi, **mjere** [...] pravne zaštite.

(13a) Kvalificirani subjekt koji podnosi udružnu tužbu na temelju ove Direktive trebao bi tražiti relevantne mjere, uključujući mjere pravne zaštite, u interesu potrošača na koje se odnosi povreda. Kvalificirani subjekt trebao bi imati postupovna prava i obveze stranke tužiteljice u postupku. Države članice mogle bi pojedinim potrošačima na koje se odnosi tužba pružiti određena prava u okviru udružne tužbe. Međutim, pojedinačni potrošači ne bi trebali biti u mogućnosti uplitati se u postupovne odluke koje donose kvalificirana tijela, pojedinačno zahtijevati dokaze u okviru postupka ili pojedinačno podnositi žalbu na postupovne odluke suda ili upravnog tijela koje nadzire udružnu tužbu. Pojedinačni potrošači ne bi trebali imati ni postupovne obveze u okviru udružne tužbe.

(13b) Međutim, potrošači na koje se odnosi tužba trebali bi imati pravo na korist od udružne tužbe. U udružnim tužbama za mjere pravne zaštite te bi koristi bile u obliku pravnih sredstava, kao što su naknada štete, popravak, zamjena, sniženje cijene, raskid ugovora ili povrat plaćene cijene. U udružnim tužbama za mjere za izdavanje sudskog naloga korist bi bila prestanak ili zabrana prakse koja predstavlja povredu.

(13c) Ovom se Direktivom ne bi trebalo utjecati na nacionalna pravila u vezi s povratom postupovnih troškova ili načelom po kojem gubitnik plaća. Pojedinačni potrošači na koje se odnosi tužba ne bi trebali snositi troškove postupka, a ni troškove kvalificiranog subjekta ili trgovca. Iznimke od tog pravila trebalo bi predvidjeti samo u iznimnim okolnostima, kako je predviđeno nacionalnim pravom, poput slučaja u kojemu potrošač namjerno ili iz nehaja prouzroči nepotrebne pravne troškove, primjerice produljivanjem postupka nezakonitim postupanjem, ili ako je to iznimno opravdano. Troškovi postupaka trebali bi, primjerice, uključivati sve troškove koji proizlaze iz činjenice da je jednu od stranaka zastupao odvjetnik ili drugi pravni stručnjak, ili sve troškove koji proizlaze iz dostave ili prijevoda dokumenata. Osim toga, države članice trebale bi moći utvrditi pravila kojima se kvalificiranim subjektima omogućuje da zatraže skromne ulazne naknade ili slične naknade za sudjelovanje od potrošača koji su izričito izrazili volju da ih kvalificirani subjekt zastupa u okviru posebne udružne tužbe za mjere pravne zaštite.

(14) [...]

(14a) Mjere za izdavanje sudskog naloga trebale bi uključivati konačne i privremene mjere.

Ovim potonjima mogle bi se obuhvatiti prijelazne mjere, mjere predostrožnosti i preventivne mjere za zaustavljanje tekuće prakse ili zabranu prakse ako ona nije provedena, ali postoji rizik da bi mogla prouzročiti ozbiljnu ili nepopravljivu štetu potrošačima. Mjere za izdavanje sudskog naloga mogle bi uključivati i mjere kojima se ustanovljuje da određena praksa predstavlja povredu prava u slučajevima u kojima je ta praksa prestala prije nego što je podnesena udružna tužba, te ako je i dalje potrebno ustanoviti da je takva praksa predstavljala povredu prava, primjerice kako bi se olakšale daljnje tužbe za mjere pravne zaštite. U njih bi se nadalje mogla uključiti obveza trgovca koji vrši povredu da odluku o mjeri u cijelosti ili djelomično objavi u onom obliku koji se smatra primjerenim ili da objavi izjavu koja sadržava ispravak.

(14b) Nadovezujući se na Direktivu 2009/22/EZ države članice trebale bi imati mogućnost da zatraže da se stranka koja namjerava podnijeti tužbu za izdavanje sudskog naloga prethodno posavjetuje kako bi se tuženiku pružila mogućnost da prestane sa spornom povredom. Države članice trebale bi imati mogućnost tražiti da se to prethodno savjetovanje održi zajedno s neovisnim javnim tijelom koje su imenovala te države članice. Ako su države članice ustanovile da je potrebno obaviti prethodno savjetovanje, trebalo bi utvrditi rok od dva tjedna od primitka zahtjeva za savjetovanje, nakon kojega bi, ako se ne postigne prestanak povrede, podnositelj zahtjeva trebao imati pravo bez daljnjeg odlaganja podnijeti tužbu pred nadležnim sudom ili upravnim tijelom. Ti bi se zahtjevi, u skladu s nacionalnim pravom, mogli primjenjivati i na mjere pravne zaštite.

(15) [...]

(15a) Ovom Direktivom predviđa se postupovni mehanizam koji ne utječe na pravila o utvrđivanju materijalnih prava potrošača na ugovorna i izvanugovorna pravna sredstva ako su njihovi interesi oštećeni povredom, kao što su pravo na odštetu, raskid ugovora, nadoknadu plaćenog iznosa, zamjenu, popravak ili sniženje cijene kako je primjereno i dostupno na temelju prava Unije ili nacionalnog prava. Ovom Direktivom ne bi trebalo omogućiti izricanje kaznene odštete za trgovca koji vrši povredu ili dodjeljivanje prekomjerne naknade potrošačima na koje se odnosi povreda. Udružna tužba kojom se traži pravna zaštita na temelju ove Direktive može se podnijeti samo ako su takva materijalna prava predviđena pravom Unije ili nacionalnim pravom.

(15b) Potrošači na koje se odnosi udružna tužba za pravnu zaštitu trebali bi imati prikladne mogućnosti da nakon podnošenja tužbe izraze volju da ih kvalificirani subjekt zastupa, odnosno ne zastupa, u toj određenoj udružnoj tužbi te volju da prihvate, odnosno ne prihvate, koristi od relevantnih ishoda te udružne tužbe. Kako bi na najbolji način odgovorile na svoje pravne tradicije, države članice trebale bi osigurati mehanizam sudjelovanja ili izuzimanja ili kombinaciju tih dviju mogućnosti. U mehanizmu sudjelovanja od potrošača bi trebalo zahtijevati da izričito izraze volju da ih kvalificirani subjekt zastupa u udružnoj tužbi za pravnu zaštitu. U mehanizmu izuzimanja od potrošača bi trebalo zahtijevati da izričito izraze volju da ih kvalificirani subjekt ne zastupa u udružnoj tužbi za pravnu zaštitu. Države članice trebale bi moći donijeti odluku o tome u kojoj bi fazi udružne tužbe pojedinačni potrošači mogli ostvariti svoje pravo na sudjelovanje u postupku ili izuzimanje iz postupka.

(15ba) Države članice koje osiguravaju mehanizam sudjelovanja trebale bi moći zatražiti da neki potrošači sudjeluju u tužbi za mjere pravne zaštite prije nego što se tužba podnese dok god drugi potrošači imaju i mogućnost izuzimanja nakon što se tužba podnese.

(15c) Međutim, kako bi se osiguralo dobro sudovanje i izbjegle nepomirljive odluke, trebalo bi zahtijevati mehanizam sudjelovanja u pogledu udružne tužbe za pravnu zaštitu ako potrošači na koje se odnosi povreda uobičajeno ne borave u državi članici suda ili upravnog tijela pred kojima je podnesena tužba. U takvim bi situacijama potrošači morali izričito izraziti volju da ih se zastupa u toj udružnoj tužbi kako bi bili obvezani ishodom tužbe.

(15d) Ako potrošači izričito ili prešutno izraze volju da ih kvalificirani subjekt zastupa u udružnoj tužbi za pravnu zaštitu, bez obzira na to je li ta tužba podnesena unutar okvira mehanizma sudjelovanja ili izuzimanja, njih se više ne bi trebalo moći zastupati u drugim udružnim tužbama niti bi oni trebali moći podnositi pojedinačne tužbe s istim razlogom tužbe i protiv istog trgovca. Međutim, to se ne bi trebalo primjenjivati ako potrošač, nakon što je izričito ili prešutno izrazio volju da ga se zastupa u udružnoj tužbi za pravnu zaštitu, kasnije odluči izuzeti se iz te tužbe u skladu s nacionalnim pravom, primjerice u slučaju u kojem potrošač naknadno odbije biti obvezan nagodbom.

(15e) Zbog ekspeditivnosti i učinkovitosti države članice ujedno bi mogle, u skladu sa svojim nacionalnim pravom, pružiti potrošačima mogućnost da izravno ostvare koristi od mjere za pravnu zaštitu nakon što se ona izda, bez drugih zahtjeva za prethodno sudjelovanje u tužbi.

(15f) Države članice trebale bi utvrditi pravila za koordinaciju udruženih tužbi, pojedinačnih tužbi koje su podnijeli pojedinačni potrošači i svih drugih tužbi s ciljem zaštite pojedinačnih i kolektivnih interesa potrošača kako je predviđeno na temelju prava Unije i nacionalnog prava. Mjerama za izdavanje sudskog naloga izdanima na temelju ove Direktive ne bi se trebale dovoditi u pitanje pojedinačne tužbe za pravnu zaštitu koje su podnijeli potrošači oštećeni praksom koja podliježe mjerama za izdavanje sudskog naloga.

(16) [...]

(17) [...]

(18) Države članice [...] **trebale bi** od kvalificiranih subjekata zatražiti da dostave dostatne informacije u prilog udružne tužbe za pravnu zaštitu, uključujući opis skupine potrošača [...] **na koju se odnosi** povreda te činjenična i pravna pitanja koja treba riješiti u okviru udružne tužbe. Od kvalificiranog subjekta ne bi trebalo tražiti da pojedinačno identificira sve potrošače na koje se odnosi tužba kako bi [...] **je** podnio. U udruženim tužbama za pravnu zaštitu sud ili upravno tijelo trebalo bi što je ranije moguće u postupku provjeriti je li prikladno podnijeti predmet u obliku udružne tužbe s obzirom na narav povrede i značajke štete koju su pretrpjeli potrošači [...] **na koje se povreda odnosi**.

(19) [...]

- (19a) Mjerama pravne zaštite trebalo bi utvrditi pojedinačne potrošače, ili barem opisati skupinu potrošača koji imaju pravo na pravna sredstva predviđena tom mjerom te, ako je to primjenjivo, izložiti metodu kvantifikacije i relevantne korake koje trebaju poduzeti potrošači i trgovci za provedbu pravnih sredstava. Potrošači koji imaju pravo na pravna sredstva trebali bi moći pristupiti tim pravnim sredstvima, a da ne moraju pokrenuti zaseban postupak. Primjerice, potreba za zasebnim postupkom podrazumijeva obvezu potrošača da podnese pojedinačnu tužbu pred sudom ili upravnim tijelom radi kvantifikacije štete. S druge strane, kako bi se ostvarila pojedinačna pravna zaštita, od potrošača se može zatražiti da poduzmu određene korake, poput obraćanja subjektu zaduženom za izvršavanje mjere pravne zaštite.**
- (19b) Države članice trebale bi utvrditi ili održati pravila o rokovima, poput zastare ili drugih rokova za ostvarivanje prava na pravnu zaštitu, kako bi pojedinačni potrošači ostvarili koristi od mjera pravne zaštite. Države članice mogu utvrditi pravila o odredištu svih nepodmirenih sredstava pravne zaštite čiji povrat nije ostvaren u utvrđenim rokovima.**

(20) [...]

(21) [...]

(22) [...]

(23) [...]

(24) [...]

(25) [...]

- (26) Kolektivne [...] nagodbe s ciljem osiguravanja pravne zaštite oštećenim potrošačima trebalo bi poticati [...] **u okviru** udružne tužbe **za mjere pravne zaštite**.
- (27) [...]
- (28) Sud i upravno tijelo trebali [...] **bi moći** pozvati [...] trgovca i kvalificirano tijelo koje je podnijelo udružnu tužbu **za pravnu zaštitu** da započnu pregovore u svrhu postizanja nagodbe o pravnoj zaštiti koju treba pružiti potrošačima na koje se odnosi **tužba**. [...]
- (29) [...]

- (30) Sve [...] nagodbe postignute u kontekstu udružne tužbe za pravnu zaštitu [...] trebao bi odobriti relevantni sud ili [...] upravno tijelo [...] osim ako se ne mogu provesti uvjeti nagodbe ili je nagodba protivna obvezujućem nacionalnom pravu, primjenjivom na razlog tužbe, od kojega se ugovorom ne može odstupiti na štetu potrošača. Primjerice, nagodba u kojoj se izričito ne bi izmijenio uvjet iz ugovora kojim se trgovcu daje isključivo pravo da tumači bilo koji drugi uvjet tog ugovora mogla bi biti protivna obvezujućem nacionalnom pravu.
- (30a) Države članice trebale bi moći utvrditi pravila kojima se sudu ili upravnom tijelu omogućuje da odbije odobriti nagodbu i onda kad sud ili upravno tijelo smatra tu nagodbu nepravednom.
- (30b) Države članice mogle bi utvrditi pravila na temelju kojih se pogođenim pojedinačnim potrošačima daje mogućnost da prihvate ili odbiju biti obvezani nagodbom.
- (31) Za uspjeh udružne tužbe od ključne je važnosti da potrošači budu obaviješteni o njoj. Potrošači [...] moraju znati za [...] tužbu [...] kako bi mogli izričito ili prešutno izraziti volju da ih se zastupa u udružnoj tužbi za pravnu zaštitu. Države članice trebale bi to omogućiti utvrđivanjem primjernih pravila o širenju informacija o tužbama među potrošačima. Države članice trebale bi donijeti odluku o tome tko bi trebao biti odgovoran za širenje informacija. [...]

(31a) Potrošače bi u jednakoj mjeri trebalo obavijestiti o konačnim odlukama kojima se predviđaju mjere za izdavanje sudske naloga, mjere pravne zaštite ili odobrene nagodbe, njihova prava nakon što se ustanovi povreda te svim daljnjim koracima koje treba poduzeti potrošač na kojeg se odnosi tužba, osobito za dobivanje pravne zaštite. Rizici u pogledu ugleda povezani sa širenjem informacija o povredi jednako su tako važni za odvracanje trgovaca od povređivanja prava potrošača.

(32) Kako bi bile djelotvorne, informacije trebaju biti prikladne i razmjerne okolnostima predmeta. [...] Takve se informacije, primjerice, mogu objaviti na internetskim stranicama trgovca, na društvenim mrežama, internetskim tržištima ili u popularnim novinama, uključujući novine koje se distribuiraju isključivo elektroničkim komunikacijskim sredstvima. Ako je to moguće **i primjereno**, potrošače bi trebalo pojedinačno obavijestiti elektroničkim ili papirnatim dopisima. Te informacije trebaju biti osigurane na zahtjev u formatima dostupnima osobama s invaliditetom.

(32a) Trgovac koji vrši povredu trebao bi na svoj trošak obavijestiti sve potrošače na koje se odnosi tužba o konačnim mjerama za izdavanje sudske naloga i mjerama pravne zaštite. Trgovac bi također trebao obavijestiti potrošače o nagodbi koju je je odobrio sud ili upravno tijelo. Države članice mogle bi utvrditi pravila prema kojima takva obveza ovisi o zahtjevu kvalificiranog subjekta. Ako u skladu s nacionalnim pravom sud upravno tijelo ili kvalificirani subjekt dostave informacije o konačnim odlukama i odobrenim nagodbama potrošačima na koje se odnosi tužba, tada trgovac ne bi trebao još jednom dostavljati te informacije.

(33) [...] Države članice trebale bi osigurati da se konačna odluka suda ili upravnog tijela bilo koje države članice kojom se utvrđuje povreda i nanošenje štete kolektivnim interesima potrošača može upotrijebiti kao dokaz o postojanju te povrede za potrebe svih drugih tužbi kojima se traži pravna zaštita pred njihovim nacionalnim sudovima ili upravnim tijelima protiv istog trgovca za istu povredu. U skladu s neovisnošću pravosuđa i slobodnom ocjenom dokaza time se ne bi trebalo dovoditi u pitanje nacionalno pravo o ocjeni dokaza.

(34) [...]

(35) [...] Rokovi zastara obično su suspendirani kad se podnese tužba. Međutim, tužbe za mjere za izdavanje sudskog naloga ne moraju uvijek imati taj učinak u pogledu naknadnih mjera pravne zaštite koje bi mogle proizaći iz iste povrede. Države članice stoga bi trebale osigurati da aktualna udružna tužba za mjeru za izdavanje sudskog naloga ima učinak suspenzije ili prekida rokova zastare primjenjivih u pogledu potrošača na koje se odnosi tužba tako da se te potrošače, bilo da je riječ o pojedinačnim potrošačima ili onima koje zastupa kvalificirano tijelo, zbog isteka rokova zastare tijekom udružnih tužbi za te mjere za izdavanje sudskog naloga ne sprječava u tome da naknadno podnesu tužbu za pravnu zaštitu u vezi s navodnom povredom. Prilikom podnošenja udružne tužbe za izdavanje sudskog naloga kvalificirano tijelo trebalo bi u dostatnoj mjeri definirati skupinu potrošača na čije se interese odnosi navodna povreda te koji bi mogli imati zahtjev koji proizlazi iz te povrede, a na koje bi mogao utjecati istek rokova zastare tijekom tužbe za izdavanje sudskog naloga. Radi jasnoće trebalo bi navesti da bi i aktualne udružne tužbe za mjere pravne zaštite trebale imati učinak suspenzije ili prekida rokova zastare primjenjivih u pogledu potrošača na koje se odnosi ta tužba.

(35a) Kako bi se osigurala pravna sigurnost, suspenzija ili prekid rokova zastare uvedeni u skladu s ovom Direktivom trebali bi se primjenjivati samo na zahtjeve za pravnu zaštitu utemeljene na povredama koje su se dogodile na [datum primjene ove Direktive] ili nakon tog datuma. Time se ne bi trebala spriječiti primjena nacionalnih odredaba o suspenziji ili prekidu rokova zastare koji su se već primjenjivali prije [datum primjene Direktive] na zahtjeve za pravnu zaštitu na osnovi povreda koje su se dogodile prije tog datuma.

- (36) Udružne tužbe za **mjere** [...] za izdavanje sudskog naloga trebalo bi obrađivati s primjerenom ekspeditivnošću postupka. **Ako je povreda u tijeku, trebalo bi naglasiti potrebu za ekspeditivnošću.** [...] **Tužbe za mjere za izdavanje sudskog naloga s privremenim** učinkom trebalo bi [...], **prema potrebi**, obrađivati u **skraćenom** [...] postupku kako bi se spriječila šteta ili daljnja šteta prouzročena povredom.
- (37) Dokazi su važan element kojim se utvrđuje je li [...] **udružna tužba za izdavanje sudskog naloga ili za pravnu zaštitu osnovana**. Međutim, odnosi između poduzeća i potrošača **često** su obilježeni asimetričnošću informacija, a nužni [...] **dokazi** mogu biti u isključivom posjedu trgovca, zbog čega su nedostupni kvalificiranom subjektu. Kvalificirani subjekti stoga bi trebali [...] **imati** pravo zatražiti [...] da nadležan sud ili upravno tijelo **naloži** trgovcu da objavi dokaze relevantne za njihov zahtjev[...]. **S druge strane, uzimajući u obzir načelo jednakosti oružja, trgovac bi trebao imati slično pravo da zatraži dokaze koji su pod kontrolom kvalificiranog subjekta.** Potrebu, opseg i razmjernost [...] **te** objave **dokaza, u skladu s nacionalnim postupovnim pravom**, trebao bi pažljivo ocijeniti sud ili upravno tijelo koje nadgleda udružnu tužbu uzimajući u obzir zaštitu legitimnih interesa trećih strana i podložno primjenjivim pravilima Unije i nacionalnim pravilima o povjerljivosti.

- (38) Kako bi se zajamčila djelotvornost udruţnih tuţbi, trgovci koji vrše povrede trebali bi biti izloženi djelotvornim, odvra aju im i razmjernim sankcijama [...] **za neusklađenost s mjerom za izdavanje sudskeg naloga ili za odbijanje da se uskladi s tom mjerom. Države članice trebale bi osigurati da te sankcije mogu postojati u obliku novčanih kazni, primjerice uvjetne novčane kazne, periodičnih plaćanja ili plaćanja penala. Također bi trebale postojati sankcije za neusklađenost s nalogom za pružanje informacija potrošačima na koje se odnose konačne odluke ili nagodbe ili za odbijanje da se uskladi s tim nalogom ili s nalogom za objavu dokaza. Trebala bi postojati mogućnost primjene i drugih vrsta sankcija, poput postupovnih mjera, u slučaju odbijanja usklađivanja s nalogom za objavu dokaza.**
- (39) S obzirom na činjenicu da se udružnim tužbama nastoji ostvariti javni interes zaštitom kolektivnih interesa potrošača, države članice trebale bi **zadržati ili nastojati na i sredstva kojima se osigurava** [...] da kvalificiranim subjektima nije onemogućeno podnošenje udru nih tužbi na temelju ove Direktive [...] **zbog** troškova povezanih s postupcima. **Ta bi sredstva mogla uključivati ograničavanje primjenjivih sudskeg ili administrativne naknade, davanje pristupa pravnoj pomoći za kvalificirane subjekte ako je to potrebno ili osiguravanja javnog financiranja za njih kako bi mogli podnijeti udružne tužbe, kao i druga sredstva podrške. Međutim, od država članica ne bi se trebalo tražiti da financiraju udružne tužbe.**
- (40) Suradnja i razmjena informacija između kvalificiranih subjekata iz različitih država članica pokazali su se korisnim u traženju rješenja **osobito** za prekogranične povrede. Postoji potreba za nastavkom i širenjem mjera izgradnje kapaciteta i suradnje na veći broj kvalificiranih subjekata diljem Unije kako bi se u većoj mjeri upotrebljavale udružne tužbe s prekograničnim posljedicama.

(40a) U svrhu evaluacije ove Direktive, države članice trebale bi Komisiji dostaviti podatke o udružnim tužbama podnesenima na temelju ove Direktive. Države članice trebale bi dostaviti informacije o broju i vrsti udružnih tužbi koje su zaključili njihovi sudovi ili upravna tijela. Također bi trebalo pružiti informacije o ishodima udružnih tužbi, primjerice jesu li bile dopuštene i jesu li bile uspješne ili jesu li dovele do odobrene nagodbe. Kako bi se smanjilo administrativno opterećenje država članica pri ispunjavanju tih obveza, trebalo bi, osobito u pogledu mjera za izdavanje sudskog naloga, biti dostatno Komisiji dostaviti opće informacije o vrsti povreda i strankama. Kad je riječ o strankama, trebala bi, primjerice, biti dovoljna informacija dostavljena Komisiji o tome je li kvalificirani subjekt bio javno tijelo ili potrošačka organizacija, te informacija o području poslovanja trgovaca, primjerice financijskih usluga. Umjesto toga, države članice također bi mogle Komisiji dostaviti primjerke relevantnih odluka ili nagodbi. Ne bi trebalo pružati informacije o identitetu dotičnih potrošača na koje se odnose udružne tužbe.

(41) [...]

(42) Ovom se Direktivom poštuju temeljna prava i načela prepoznata posebno u Povelji o temeljnim pravima Europske unije. U skladu s time ovu bi Direktivu trebalo tumačiti i primjenjivati u skladu s tim pravima i načelima, uključujući ona koja se odnose na pravo na djelotvoran pravni lijek i pošteno suđenje, kao i na pravo na obranu.

- (43) U pogledu prava o zaštiti okoliša ovom se Direktivom uzima u obzir Konvencija UNECE-a o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša („Aarhuška konvencija”).
- (44) Ciljevi ove Direktive, odnosno [...] **osiguravanje toga** da se **u svim državama članicama uspostavi** mehanizam za udružne tužbe **u svrhu mjera za izdavanje sudskog naloga i mjera pravne zaštite** radi zaštite kolektivnih interesa potrošača kako bi se osigurala visoka razina zaštite potrošača diljem Unije i [...] funkcioniranje unutarnjeg tržišta, ne mogu se dostatno ostvariti isključivim djelovanjem država članica, nego se, zbog prekograničnih posljedica **povreda** [...], oni mogu bolje ostvariti na razini Unije. Unija stoga može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti iz članka 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.
45. U skladu sa Zajedničkom političkom izjavom od 28. rujna 2011. država članica i Komisije o dokumentima s objašnjenjima, države članice odlučile su u opravdanim slučajevima uz obavijest o svojim mjerama prenošenja priložiti jedan ili više dokumenata u kojima se pojašnjava povezanost između sastavnica Direktive i odgovarajućih dijelova nacionalnih instrumenata za prenošenje. U pogledu ove Direktive, zakonodavac smatra opravdanim dostavljanje takvih dokumenata.
46. Primjereno je predvidjeti pravila za vremensku primjenu ove Direktive.
47. Direktivu 2009/22/EZ stoga bi trebalo staviti izvan snage,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

Poglavlje 1.

Predmet, područje primjene i definicije

Članak 1. Predmet

1. Ovom se Direktivom utvrđuju pravila [...] **kojima se osigurava da** su udružne tužbe s ciljem zaštite kolektivnih interesa potrošača **dostupne u svim državama članicama** uz istodobno [...] **osiguravanje** primjerenih zaštitnih mjera kako bi se izbjegla zlouporaba sudskih postupaka. **Cilj je mjera donesenih za usklađivanje zakona i drugih propisa država članica bolje funkcioniranje unutarnjeg tržišta, uzimajući za osnovu postizanje visoke razine zaštite potrošača.**
2. Ovom se Direktivom ne sprječava države članice da donesu ili ostave na snazi [...] postupovna sredstva [...] **za** zaštitu kolektivnih interesa potrošača na nacionalnoj razini. **Međutim, države članice osiguravaju da je barem jedan mehanizam za udružne tužbe usklađen s ovom Direktivom.**

Članak 2.
Područje primjene

1. Ova Direktiva primjenjuje se na udružne tužbe podnesene protiv povreda odredaba prava Unije iz Priloga I., **i onih prenesenih u nacionalno pravo**, koje vrše trgovci i koje štete ili mogu naštetiti kolektivnim interesima potrošača. **Ovom Direktivom ne dovodi se u pitanje pravo Unije iz Priloga I.** Direktiva se primjenjuje na domaće i prekogranične povrede, među ostalim u slučajevima u kojima su te povrede prestale prije pokretanja ili zaključenja udružne tužbe.
2. Ovom Direktivom ne utječe se na pravila kojima se utvrđuju ugovorna i izvanugovorna pravna sredstva dostupna potrošačima za takve povrede na temelju prava Unije ili nacionalnog prava.
3. Ovom Direktivom ne dovode se u pitanje pravila Unije o međunarodnom privatnom pravu, osobito pravila koja se odnose na nadležnost sudova, **priznavanje i izvršenje presuda** te primjenjivo pravo.

Članak 3.
Definicije

Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „potrošač” znači bilo koja fizička osoba koja djeluje za potrebe izvan okvira trgovačke, poslovne, obrtničke ili profesionalne djelatnosti [...] **te osobe**;
2. „trgovac” znači svaka fizička ili pravna osoba, neovisno o tome je li u privatnom ili javnom vlasništvu, koja među ostalim djeluje i preko drugih osoba koje djeluju u [...] **njezino** ime ili za [...] **njezin** račun, za potrebe povezane s [...] **njezinom** trgovačkom, poslovnom, obrtničkom ili profesionalnom djelatnošću;

3. „kolektivni interesi potrošača” znači **opći** interes [...] potrošača, **a osobito u svrhu mjera pravne zaštite, interesi skupine potrošača**;
4. „udružna tužba” znači tužba za zaštitu kolektivnih interesa potrošača [...] **koju podnosi kvalificirani subjekt u cilju mjere za izdavanje sudske odluke ili mjere pravne zaštite ili obje**;
- 4.a „domaća udružna tužba” znači udružna tužba koju je podnio kvalificirani subjekt u državi članici u kojoj je kvalificirani subjekt imenovan;**
- 4.b „prekogranična udružna tužba” znači udružna tužba koju je podnio kvalificirani subjekt u državi članici koja nije država članica u kojoj je kvalificirani subjekt imenovan;**
5. „praksa” znači svaki čin ili propust trgovca;
6. „konačna odluka” znači odluka suda države članice **ili upravnog tijela** koja se ne može ili koja se više ne može [...] **preispitati redovnim pravnim sredstvima**.

Poglavlje 2.

Udružne tužbe

Članak 4.

Kvalificirani subjekti za potrebe domaćih udružnih tužbi

1. Države članice osiguravaju da **domaće** udružne tužbe mogu pokrenuti kvalificirani subjekti koje su [...], na njihov zahtjev, imenovale države članice u tu svrhu [...].

[...]

[...]

[...]

[...]

[...]

2. [...]
3. Države članice osiguravaju da se osobito organizacije potrošača [...], **među ostalim one koje zastupaju potrošače iz više od jedne države članice**, mogu **prijaviti** za status kvalificiranog subjekta **u skladu s nacionalnim pravom**. [...]
4. [...]
- 4.a Države članice mogu imenovati javna tijela kao kvalificirane subjekte.**
- 4.b Države članice mogu, na njegov vlastiti zahtjev, imenovati kvalificirani subjekt na *ad hoc* osnovi za potrebe određene udružne tužbe.**
- 4.c Informacije o kvalificiranim subjektima koji su unaprijed imenovani za potrebe bilo koje udružne tužbe dostupne su javnosti.**
5. [...]

Članak 4.a

Imenovanje kvalificiranih subjekata za potrebe prekograničnih udružnih tužbi

1. Države članice osiguravaju da se subjekti, osobito organizacije potrošača, među ostalim one koje zastupaju članove iz više od jedne države članice, mogu prijaviti za status kvalificiranog subjekta za potrebe prekograničnih udružnih tužbi.
2. Države članice mogu imenovati javna tijela kao kvalificirane subjekte za potrebe prekograničnih udružnih tužbi.

3. Ne dovodeći u pitanje stavak 2., države članice imenuju subjekt, na njegov zahtjev, kao kvalificiranog subjekta za potrebe prekograničnih udružnih tužbi ako ispunjava sve sljedeće kriterije:

- (a) pravna je osoba propisno uspostavljena u skladu s pravom države članice imenovanja osamnaest mjeseci prije podnošenja zahtjeva za imenovanje te može dokazati dvanaest mjeseci stvarne javne aktivnosti u zaštiti interesa potrošača;**
- (b) u skladu sa svojom zakonskom svrhom, ima legitiman interes u zaštiti interesa potrošača kako je predviđeno pravom Unije obuhvaćenim ovom Direktivom;**
- (c) ne ostvaruje dobit;**
- (ca) posjeduje znanje i vještine u području svoje aktivnosti koji su potrebni za podnošenje prekograničnih udružnih tužbi u tom području;**
- (caa) zdravog je i stabilnog financijskog stanja;**
- (cb) nije pod utjecajem osoba koje nisu potrošači, a koje imaju ekonomski interes u podnošenju bilo koje udružne tužbe, osobito trgovaca, među ostalim u slučaju financiranja koje osiguravaju treće strane, te ima uspostavljene postupke za sprječavanje takvog utjecaja;**
- (cc) javno objavljuje na bilo koji primjeren način, osobito na svojim internetskim stranicama, informacije o navedenim kriterijima i općenito informacije o izvoru financiranja svoje aktivnosti.**

3.a Države članice mogu utvrditi pravila kojima se ograničava pravo kvalificiranog subjekta da podnese udružnu tužbu na područje aktivnosti tog subjekta.

3.b Države članice Komisiji dostavljaju popis kvalificiranih subjekata iz stavaka 2. i 3., uključujući naziv i svrhu tih kvalificiranih subjekata, kao i moguća ograničenja iz stavka 3.a, najkasnije... [jedna godina nakon datuma prijenosa] i kad god se taj popis promijeni. Države članice takav popis javno objavljuju.

Komisija javno objavljuje zbirni popis tih kvalificiranih subjekata. Popis se ažurira svake godine i kad god se Komisiju obavijesti o izmjenama.

4. Države članice najmanje svakih pet godina procjenjuju da li kvalificirani subjekti i dalje ispunjavaju kriterije navedene u stavku 3. Države članice osiguravaju da kvalificirani subjekt izgubi svoj status ako više ne ispunjava jedan kriterij ili više njih.

5. Ako država članica ili Komisija izrazi zabrinutost u pogledu usklađenosti kvalificiranog subjekta s kriterijima utvrđenima u stavku 3., država članica koja je imenovala taj subjekt ispituje razloge za zabrinutost i, prema potrebi, opoziva imenovanje ako nije ispunjen jedan kriterij ili više njih.

6. Države članice imenuju nacionalne kontaktne točke za potrebe stavka 5. te Komisiji dostavljaju naziv i podatke za kontakt tih kontaktnih točaka. Komisija sastavlja popis imenovanih kontaktnih točaka i taj popis stavlja na raspolaganje državama članicama.

Članak 4.b
Podnošenje prekograničnih udružnih tužbi

1. Države članice osiguravaju da pred njezinim sudovima ili upravnim tijelima kvalificirani subjekti koji su imenovani u svrhu prekograničnih udružnih tužbi u drugoj državi članici mogu podnijeti prekogranične udružne tužbe.
2. Države članice osiguravaju da, ako se navodna povreda prava odnosi ili je vjerojatno da će se odnositi na potrošače iz različitih država članica, udružnu tužbu pred nadležnim sudom ili upravnim tijelom države članice može podnijeti nekoliko kvalificiranih subjekata iz različitih država članica koji djeluju zajedno u svrhu zaštite kolektivnih interesa potrošača iz različitih država članica.
3. Sudovi ili upravna tijela prihvaćaju taj popis naveden u članku 4.a stavku 3.b kao dokaz pravne sposobnosti kvalificiranog subjekta da podnese prekograničnu udružnu tužbu, ne dovodeći u pitanje svoje pravo da ispituju opravdava li se tužba u konkretnom slučaju zakonskom svrhom kvalificiranog subjekta.

Neovisno o prvom podstavku, države članice mogu utvrditi pravila prema kojima su njezini sudovi ili upravna tijela nadležni za ispitivanje toga je li kvalificirani subjekt koji podnosi prekograničnu udružnu tužbu za pravnu zaštitu financirala treća strana koja ima ekonomski interes u ishodu tužbe i, ako je tomu tako, za odbijanje pravne sposobnosti kvalificiranog subjekta za potrebe te konkretne prekogranične udružne tužbe.
4. Pri podnošenju prekogranične udružne tužbe, kvalificirani subjekt potvrđuje sudu ili upravnom tijelu pred kojim se podnosi tužba da ispunjava kriterije navedene u članku 4.a stavku 3. Međutim, države članice mogu poduzeti mjere kako bi osigurale da sud ili upravno tijelo ima nadležnost ispitati usklađenost s kriterijima ako se u tom pogledu iznese opravdana zabrinutost.

- 5. Države članice poduzimaju potrebne mjere za rješavanje situacija u kojima informacije iz stavka 4. o usklađenosti s kriterijima nisu točne. Te mjere mogu obuhvaćati mogućnost da sud ili upravno tijelo odbaci tužbu. Takvo odbacivanje ne utječe na prava potrošača na koje se odnosi tužba.**
- 6. Sudovi ili upravna tijela pred kojima se podnosi tužba procjenjuju dopuštenost određene prekogranične udružne tužbe u skladu s nacionalnim pravom.**

Članak 5.
Udružne tužbe [...]

1. Države članice osiguravaju da kvalificirani subjekti mogu podnositi udružne tužbe pred nacionalnim sudovima ili upravnim tijelima **u skladu s člankom 2.** [...].

Prilikom podnošenja udružne tužbe kvalificirani subjekt sudu ili upravnom tijelu pruža dovoljno informacija o potrošačima na koje se odnosi tužba.

2. Države članice osiguravaju da kvalificirani subjekti, **prema potrebi,** imaju pravo [...] tražiti[...] **barem** sljedeće mjere:
- (a) [...] mjere [...] za izdavanje sudske naloga [...];
- (b) [...]

(ba) mjere pravne zaštite.

[...]

3. [...]

4. [...] Države članice **mogu omogućiti** [...] kvalificiranim subjektima [...] da, **prema potrebi**, traže mjere [...] iz stavka 2. u okviru jedinstvene udružne tužbe. **Države članice mogu predvidjeti da se te mjere izdaju u okviru jedne odluke.**

4.a Države članice osiguravaju da, u okviru udružne tužbe, interese potrošača zastupaju kvalificirani subjekti te da ti subjekti imaju prava i obveze stranke u postupku. Potrošači na koje se tužba odnosi imaju pravo ostvariti korist od mjera iz stavka 2. Potrošači na koje se odnosi tužba smiju snositi troškove postupka samo u iznimnim okolnostima u skladu s nacionalnim pravom. Države članice mogu utvrditi pravila kojima se omogućuju skromne ulazne naknade ili slične naknade za sudjelovanje.

Članak 5.a
Mjere za izdavanje sudskog naloga

1. Mjere za izdavanje sudskog naloga iz članka 5. stavka 2. točke (a) su:

- (a) privremena mjera za prestanak ili, prema potrebi, zabranu prakse za koju se smatra da predstavlja povredu;**
- (b) konačna mjera za prestanak ili, prema potrebi, zabranu prakse koja predstavlja povredu.**

- 1.a Mjera iz stavka 1. točke (b) može uključivati, u skladu s nacionalnim pravom:**
- (a) mjeru kojom se utvrđuje da praksa predstavlja povredu;**
- (b) obvezu da se odluka o mjeri u cijelosti ili djelomično objavi u obliku koji se smatra primjerenim ili obvezu da se objavi izjava koja sadržava ispravak.**
- 2. Za traženje mjere za izdavanje sudskog naloga kvalificirani subjekt ne mora dokazati stvarni gubitak ili štetu koju su pretrpjeli pojedini potrošači na koje se odnosi povreda, kao ni namjeru odnosno nemar trgovca. Potrošači na koje se odnosi udružna tužba za mjeru za izdavanje sudskog naloga ne moraju sudjelovati u toj udružnoj tužbi.**
- 3. Države članice mogu uvesti ili zadržati odredbe nacionalnog prava prema kojima kvalificirani subjekt može tražiti mjere za izdavanje sudskog naloga iz stavka 1. točke (b) samo nakon što je pokušao ostvariti prestanak povrede savjetovanjem s trgovcem. Ako trgovac, nakon primitka zahtjeva za savjetovanje, ne prestane s povredom u roku od dva tjedna, kvalificirani subjekt može bez daljnjeg odlaganja podnijeti udružnu tužbu za takvu mjeru za izdavanje sudskog naloga. Države članice obavješćuju Komisiju o relevantnim odredbama nacionalnog prava. Komisija osigurava javnu dostupnost tih informacija.**

Članak 5.b
Mjere pravne zaštite

1. Mjerom pravne zaštite trgovac se obvezuje da dotičnim potrošačima pruži pravna sredstva kao što su naknada štete, popravak, zamjena, sniženje cijene, raskid ugovora ili povrat plaćene cijene, kako je primjereno i dostupno na temelju prava Unije ili nacionalnog prava.
2. Države članice utvrđuju pravila o tome kako i u kojoj fazi pojedinačni potrošači na koje se tužba odnosi mogu izričito ili prešutno izraziti volju u primjerenim rokovima, nakon podnošenja te tužbe, da ih kvalificirani subjekt zastupa ili ne zastupa u udružnoj tužbi za mjere pravne zaštite te da budu obvezani ishodom te tužbe.
3. Neovisno o stavku 2., države članice osiguravaju da pojedinačni potrošači, koji nemaju uobičajeno boravište u državi članici u kojoj se nalazi sud ili upravno tijelo pred kojim je podnesena udružna tužba, moraju izričito izraziti volju da ih se zastupa u toj tužbi kako bi bili obvezani ishodom te tužbe.
- 3.a Potrošače koji su izričito ili prešutno izrazili volju da ih se zastupa u udružnoj tužbi ne može se zastupati u drugim udružnim tužbama niti oni mogu podnijeti pojedinačnu tužbu s istim razlogom te protiv istog trgovca.

- 4. Ako se mjerom pravne zaštite ne određuju pojedinačni potrošači koji imaju pravo ostvariti korist od pravnih sredstava predviđenih mjerom, njome se barem opisuje skupina potrošača s pravom na ostvarivanje koristi od tih pravnih sredstava.**
- 5. Države članice osiguravaju da se mjerom pravne zaštite potrošaču daje pravo da traži naknadu štete bez podnošenja zasebne tužbe.**
- 6. Države članice utvrđuju ili zadržavaju pravila o rokovima za pojedinačne potrošače kako bi mogli ostvariti korist od mjera pravne zaštite. Države članice mogu utvrditi pravila o odredištu svih nepodmirenih sredstava pravne zaštite čiji povrat nije ostvaren u utvrđenim rokovima.**
- 7. Pravnim lijekovima predviđenima mjerama pravne zaštite u okviru udružne tužbe ne dovode se u pitanje bilo koja dodatna pravna sredstva dostupna potrošačima na temelju prava Unije ili nacionalnog prava, koja nisu podliježala toj udružnoj tužbi.**
- 8. Države članice osiguravaju da kvalificirani subjekti mogu podnijeti udružne tužbe za mjeru pravne zaštite bez uvjeta da sud ili upravno tijelo prethodno utvrde povredu u odvojenom postupku.**

Članak 6.
[...]

[...]

[...]

[...]

Članak 8.
Nagodbe o pravnoj zaštiti

[...]

2. **S ciljem odobrenja nagodbe**, države članice osiguravaju da [...] u okviru [...] udružne tužbe [...] **za mjere pravne zaštite:**

(a) kvalificirani subjekt i trgovac mogu zajednički predložiti sudu ili upravnom tijelu nagodbu u pogledu pravne zaštite za potrošače ili

(b) sud ili upravno tijelo može pozvati kvalificiranog subjekta i [...] **trgovca**, nakon savjetovanja s njima, da postignu nagodbu u pogledu pravne zaštite u razumno određenom roku.

3. [...]

4. Nagodbe iz stavka[...] 2. [...] podliježu nadzoru suda ili upravnog tijela. Sud ili upravno tijelo procjenjuje [...] **mora li odbiti odobriti nagodbu koja je protivna obvezujućem nacionalnom pravu ili koja sadržava uvjete koji se ne mogu izvršiti**, uzimajući u obzir prava i interese svih stranaka, [...] **a osobito** dotičnih potrošača. **Države članice mogu odrediti pravila kojima se sudu ili upravnom tijelu dopušta da odbije odobriti nagodbu na osnovi njezine nepravедnosti**.
5. Ako se nagodba [...] ne odobri, sud ili upravno tijelo nastavlja **raspravu** o udružnoj tužbi.
6. **Države članice mogu odrediti pravila kojima se** pojedinačnim potrošačima na koje se odnosi **tužba i naknadna nagodba** [...] **daje** mogućnost da prihvate ili odbiju biti obvezani nagodbama iz stavka[...] 2. [...] [...] **Pravnim sredstvima** dobivenima odobrenom nagodbom u skladu sa stavkom 4. ne dovode se u pitanje dodatna [...] **pravna sredstva** [...] **dostupna** na temelju prava Unije ili nacionalnog prava **koja nisu podlijezala toj nagodbi**.

Članak 9.
Informacije o udružnim tužbama

- 0. Države članice utvrđuju pravila kako bi osigurale da potrošači na koje se odnosi udružna tužba za mjeru pravne zaštite imaju mogućnost da se pravodobno i primjerenim načinima informiraju o tužbi kako bi se potrošačima omogućilo ostvarivanje njihovih prava iz članka 5.b stavka 2.**

1. Države članice osiguravaju da sud ili upravno tijelo zahtijeva od trgovca [...] da, o svojem trošku, obavijesti [...] potrošače **na koje se odnosi tužba** o konačnim odlukama kojima se predviđaju mjere iz članka [...] 5. [...] te o odobrenim nagodbama iz članka 8. s pomoću sredstava primjerenih okolnostima predmeta te u utvrđenim rokovima, među ostalim, prema potrebi, pojedinačnim obavještavanjem svih dotičnih potrošača. **To se ne primjenjuje ako su dotični potrošači na neki drugi način obaviješteni o konačnoj odluci ili odobrenoj nagodbi. Države članice mogu utvrditi pravila prema kojima takva obveza ovisi o zahtjevu kvalificiranog subjekta.**

1.a Ako se od kvalificiranih subjekata zahtijeva da obavijeste dotične potrošače o određenoj tužbi, povezani nužni troškovi mogu se nadoknaditi od trgovca ako je tužba uspješna.

Prvi stavak primjenjuje se *mutatis mutandis* na konačne odluke.

2. Informacije iz stavaka **0. i** 1. obuhvaćaju, na razumljivom jeziku, objašnjenje predmeta udružne tužbe, njezine pravne posljedice i, ako je relevantno, daljnje korake koje trebaju poduzeti dotični potrošači.

Članak 10.
Učinci konačnih odluka

[...] Države članice osiguravaju da se **konačna odluka suda ili upravnog tijela svih država članica o utvrđivanju** povrede kojom se nanosi šteta kolektivnim interesima potrošača [...] [...] **može upotrijebiti kao** [...] **dokaz** o postojanju te povrede za potrebe svih drugih tužbi kojima se traži pravna zaštita pred njihovim nacionalnim sudovima **ili upravnim tijelima** protiv istog trgovca za istu povredu, **u skladu s nacionalnim pravom o evaluaciji dokaza.**

2. [...]

3. [...]

Članak 11.
[...] Rokovi zastare

Države članice osiguravaju da [...] aktualna udružna tužba za mjeru za izdavanje sudskog naloga iz članka 5.a ima učinak suspenzije ili prekida rokova zastare primjenjivih u pogledu potrošača na koje se odnosi tužba tako da se te potrošače ne sprječava u tome da naknadno podnesu udružnu tužbu u vezi s navodnom povredom na osnovi isteka rokova zastare tijekom udružnih tužbi za te mjere za izdavanje sudskog naloga. Države članice također osiguravaju da aktualna udružna tužba za mjeru pravne zaštite iz članka 5.b stavka 1. ima učinak suspenzije ili prekida rokova zastare primjenjivih u pogledu potrošača na koje se odnosi ta tužba.

Članak 12.
Ekspeditivnost postupka

1. Države članice [...] osiguravaju **da** se udružne tužbe **za mjere za izdavanje sudskog naloga** iz članka [...] **5.a** [...] obrađuju s primjerenom ekspeditivnošću.
2. Udružne tužbe **za privremene mjere radi prestanka ili, prema potrebi, zabrane prakse za koju se smatra da predstavlja povredu** [...] iz članka 5.[...] **a stavka 1. točke (a)** obrađuju se, **ako je to potrebno**, [...] [...] u **skraćenom** postupku.

Članak 13.
Objava dokaza

Države članice osiguravaju da, na zahtjev kvalificiranog subjekta koji je predstavio razumno dostupne [...] dokaze dostatne za podupiranje udružne tužbe i koji je naveo dodatne dokaze koji su pod kontrolom tuženika **ili treće strane**, sud ili upravno tijelo može naložiti tuženiku **ili trećoj strani** da izloži te dokaze, u skladu s nacionalnim postupovnim pravilima te podložno primjenjivim pravilima Unije i nacionalnim pravilima o povjerljivosti **i proporcionalnosti**. **Države članice osiguravaju da sud ili upravno tijelo na zahtjev tuženika može jednako tako naložiti tužitelju ili trećoj strani da objavi relevantne dokaze u skladu s nacionalnim postupovnim pravilima.**

Članak 14.
Sankcije

1. Države članice utvrđuju [...] pravila [...] **kojima se osigurava da se mogu uvesti sankcije za propust ili odbijanje u pogledu usklađivanja s mjerom za izdavanje sudske naloga iz članka 5.a stavka 1. ili članka 5.a stavka 1.a točke (b) ili s obvezama iz članka 9. stavka 1. i članka 13. Države članice** poduzimaju sve potrebne mjere kako bi osigurale provedbu [...] **tih pravila**. Predviđene sankcije moraju biti djelotvorne, proporcionalne i odvraćajuće.
2. Države članice osiguravaju da sankcije mogu biti u obliku novčanih kazni.
3. [...]
4. [...]

Članak 15.
Pomoć kvalificiranim subjektima

1. Države članice poduzimaju [...] mjere **kako bi** osigurale da postupovni troškovi povezani s udruženim tužbama ne [...] **postanu nepremostive** prepreke [...] koje **spriječavaju** kvalificirane subjekte [...] **u tome** [...] da djelotvorno [...] **ostvaruju svoje** pravo na traženje mjera iz članka [...] 5. [...]

2. [...]
3. [...] **K**omisija podupire i olakšava suradnju kvalificiranih subjekata te razmjenu i širenje **informacija o** [...] najboljim praksama i iskustvima u pogledu rješavanja [...] povreda.

Članak 16.
[...]

[...]

[...]

Poglavlje 3.

Završne odredbe

Članak 17.

Stavljanje izvan snage

Ne dovodeći u pitanje članak 20. stavak 2., Direktiva 2009/22/EU stavlja se izvan snage [*datum početka primjene ove Direktive*].

Upućivanja na Direktivu stavljenju izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Direktivu i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom utvrđenom u Prilogu II.

Članak 18.

Praćenje i evaluacija

1. Komisija najkasnije pet godina nakon datuma početka primjene ove Direktive provodi njezinu evaluaciju te izlaže glavne nalaze u izvješću Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru. Evaluacija se provodi u skladu sa smjernicama Komisije za bolju regulativu. Komisija u izvješću posebno procjenjuje područje primjene ove Direktive definirano u članku 2. i Prilogu I. **te funkcioniranje i djelotvornost ove Direktive u prekograničnim situacijama, među ostalim u smislu pravne sigurnosti.**

2. Najkasnije godinu dana nakon stupanja na snagu ove Direktive Komisija procjenjuje nudi li se pravilima o zaštiti prava putnika u zračnom i željezničkom prometu razina zaštite pravâ potrošača usporediva sa zaštitom predviđenom na temelju ove Direktive. Ako je usporediva, Komisija namjerava donijeti primjerene prijedloge, koji se osobito mogu sastojati od uklanjanja akata iz točaka 10. i 15. Priloga I. iz područja primjene ove Direktive, kako je utvrđeno u članku 2.
3. Države članice svake godine, počevši najkasnije četiri godine nakon datuma početka primjene ove Direktive, Komisiji pružaju sljedeće informacije potrebne za pripremu izvješća iz stavka 1.:
- (a) broj **i vrstu** udruženih tužbi [...] **koje su zaključili njihovi sudovi ili upravna** tijela.
 - (b) [...]
 - (c) vrstu [...] povreda [...] i stranke u udruženim tužbama[...];
 - (d) [...]
 - (e) ishode udruženih tužbi.
 - (f) [...]

Članak 19.
Prenošenje

1. Države članice najkasnije do [...] **trideset** mjeseci nakon dana stupanja na snagu ove Direktive] donose i objavljuju zakone i druge propise koji su potrebni radi usklađivanja s ovom Direktivom. One Komisiji odmah dostavljaju tekst tih odredaba.

Države članice primjenjuju te odredbe od [...] **dvanaest** mjeseci nakon isteka roka za prenošenje].

Kada države članice donose te odredbe, one sadržavaju upućivanje na ovu Direktivu ili se na nju upućuje prilikom njihove službene objave. Države članice određuju načine tog upućivanja.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst odredaba nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 20.
Prijelazne odredbe

1. Države članice primjenjuju zakone i druge propise za prenošenje ove Direktive na [...] **tužbe podnesene** [datum početka primjene ove Direktive] ili nakon toga datuma.
2. Države članice primjenjuju zakone i druge propise za prenošenje Direktive 2009/22/EZ na [...] **tužbe podnesene** prije [datum početka primjene ove Direktive].

2.a Države članice osiguravaju da se nacionalni zakoni i drugi propisi o suspenziji ili prekidu rokova zastare kojima se prenosi članak 11. primjenjuju samo na zahtjeve za pravnu zaštitu na temelju povreda do kojih je došlo [datum primjene ove Direktive] ili nakon tog datuma. Time se ne sprječava primjena nacionalnih odredaba o suspenziji ili prekidu rokova zastare koji su se već primjenjivali prije [datum primjene Direktive] na zahtjeve za pravnu zaštitu na osnovi povreda koje su se dogodile prije tog datuma.

Članak 21.
Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 22.
Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Europski parlament
Predsjednik

Za Vijeće
Predsjednik

PRILOG I.

POPIS ODREDABA PRAVA UNIJE IZ ČLANKA 2. STAVKA 1.

A – Opće potrošačko pravo

1. Direktiva Vijeća 85/374/EEZ od 25. srpnja 1985. o približavanju zakona i drugih propisa država članica u vezi s odgovornošću za neispravne proizvode (SL L 210, 7.8.1985., str. 29–33.).
2. Direktiva Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima (SL L 95, 21.4.1993., str. 29.);
4. Direktiva 1999/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. svibnja 1999. o određenim aspektima prodaje robe široke potrošnje i o jamstvima za takvu robu (SL L 171, 7.7.1999., str. 12.).
- 4.a Direktiva (EU) 2019/770 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2019. o određenim aspektima ugovora o isporuci digitalnog sadržaja i digitalnih usluga (SL L 136, 22.5.2019., str. 1–27.).**
- 4.b Direktiva (EU) 2019/771 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2019. o određenim aspektima ugovora o kupoprodaji robe, izmjeni Uredbe (EU) 2017/2394 i Direktive 2009/22/EZ te stavljanju izvan snage Direktive 1999/44/EZ (SL L 136, 22.5.2019., str. 28–50.).**
- 4.c Direktiva 2001/95/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 3. prosinca 2001. o općoj sigurnosti proizvoda (SL L 11, 15.1.2001., str. 4–17.), članci 3. i 5.**
11. Direktiva 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2005. o nepoštenoj poslovnoj praksi poslovnog subjekta u odnosu prema potrošaču na unutarnjem tržištu (SL L 149, 11.6.2005., str. 22.).
13. Direktiva 2006/114/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o zavaravajućem i komparativnom oglašavanju (SL L 376, 27.12.2006., str. 21.) [...] .
14. Direktiva 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uslugama na unutarnjem tržištu (SL L 376, 27.12.2006., str. 36.), **članci 20. i 22.**

35. Direktiva 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o pravima potrošača, izmjeni Direktive Vijeća 93/13/EEZ i Direktive 1999/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 85/577/EEZ i Direktive 97/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 304, 22.11.2011., str. 64.).
59. Uredba (EU) 2018/302 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. veljače 2018. o rješavanju pitanja neopravdanoga geografskog blokiranja i drugih oblika diskriminacije na unutarnjem tržištu na temelju državljanstva, mjesta boravišta ili mjesta poslovnog nastana klijenata te o izmjeni uredbi (EZ) br. 2006/2004 i (EU) 2017/2394 i Direktive 2009/22/EZ (SL L 60, 2.3.2018., str. 1.), **članci 3. – 5.**

B – Informacije o proizvodu i označivanje

3. Direktiva 98/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 1998. o zaštiti potrošača prilikom isticanja cijena proizvoda ponuđenih potrošačima (SL L 80, 18.3.1998., str. 27.).
18. Uredba (EZ) br. 1272/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2008. o razvrstavanju, označivanju i pakiranju tvari i smjesa, o izmjeni i stavljanju izvan snage Direktive 67/548/EEZ i Direktive 1999/45/EZ i o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1907/2006 (SL L 353, 31.12.2008., str. 1–1355.), **članci 1. – 35.**
26. Uredba (EZ) br. 1222/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o označivanju guma s obzirom na učinkovitost potrošnje goriva i druge bitne parametre (SL L 342, 22.12.2009., str. 46–58.), **članci 4. – 6.**
30. Uredba (EZ) br. 66/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o znaku za okoliš EU-a (SL L 27, 30.1.2010., str. 1–19.), **članci 9. i 10.**

36. Uredba (EU) br. 1169/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o informiranju potrošača o hrani, izmjeni uredbi (EZ) br. 1924/2006 i (EZ) br. 1925/2006 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Komisije 87/250/EEZ, Direktive Vijeća 90/496/EEZ, Direktive Komisije 1999/10/EZ, Direktive 2000/13/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Komisije 2002/67/EZ i 2008/5/EZ i Uredbe Komisije (EZ) br. 608/2004 (SL L 304, 22.11.2011., str. 18–63.).
58. Uredba (EU) 2017/1369 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2017. o utvrđivanju okvira za označivanje energetske učinkovitosti i o stavljanju izvan snage Direktive 2010/30/EU (SL L 198, 28.7.2017., str. 1–23.), **članci 3. – 6.**

C – Prava putnika

10.a Uredba (EZ) br. 2027/97 od 9. listopada 1997. o odgovornosti zračnih prijevoznika u pogledu zračnog prijevoza putnika i njihove prtljage (SL L 285, 17.10.1997., str. 1–3.).

10. Uredba (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcanja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta u polasku te o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 295/91 (SL L 46, 17.2.2004., str. 1.).
12. Uredba (EZ) br. 1107/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o pravima osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti u zračnom prijevozu (SL L 204, 26.7.2006., str. 1.).
15. Uredba (EZ) br. 1371/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2007. o pravima i obvezama putnika u željezničkom prometu (SL L 315, 3.12.2007., str. 14.).

17. Uredba (EZ) br. 1008/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. rujna 2008. o zajedničkim pravilima za obavljanje zračnog prijevoza u Zajednici (SL L 293, 31.10.2008., str. 3.), članak[...] 23.[...].

17.a Uredba (EZ) br. 392/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o odgovornosti prijevoznika u prijevozu putnika morem u slučaju nesreća (SL L 131, 28.5.2009., str. 24–46.).

31. Uredba (EU) br. 1177/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o pravima putnika kada putuju morem ili unutarnjim plovnim putovima i o izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 (SL L 334, 17.12.2010., str. 1.).
32. Uredba (EU) br. 181/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o pravima putnika u autobusnom prijevozu i izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 (SL L 55, 28.2.2011., str. 1.).

D – Turizam

19. Direktiva 2008/122/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 14. siječnja 2009. o zaštiti potrošača u odnosu na određene aspekte ugovora o pravu na vremenski ograničenu uporabu nekretnine, o dugoročnim proizvodima za odmor, preprodaji i razmjeni (SL L 33, 3.2.2009., str. 10.).
47. Direktiva (EU) 2015/2302 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o putovanjima u paket aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima, o izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 i Direktive 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 90/314/EEZ (SL L 326, 11.12.2015., str. 1.).

E – Zdravstvo

6. Direktiva 2001/83/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 6. studenoga 2001. o zakoniku Zajednice o lijekovima za humanu primjenu (SL L 311, 28.11.2001., str. 67.), članci 86. – **90.**, **98. i** 100.
- 6.a Uredba (EZ) br. 1223/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenoga 2009. o kozmetičkim proizvodima (preinaka) (SL L 342, 22.12.2009., str. 59–209.), članci 3. – 8. i 19. – 21.**
33. [...]
- 33.a Uredba (EU) 2017/745 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2017. o medicinskim proizvodima, o izmjeni Direktive 2001/83/EZ, Uredbe (EZ) br. 178/2002 i Uredbe (EZ) br. 1223/2009 te o stavljanju izvan snage direktiva Vijeća 90/385/EEZ i 93/42/EEZ, Poglavlje II.**
- 33.b Uredba (EU) 2017/746 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2017. o in vitro dijagnostičkim medicinskim proizvodima te o stavljanju izvan snage Direktive 98/79/EZ i Odluke Komisije 2010/227/EU, Poglavlje II.**

F – Elektronička trgovina i usluge

5. Direktiva 2000/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2000. o određenim pravnim aspektima usluga informacijskog društva na unutarnjem tržištu, posebno elektroničke trgovine (Direktiva o elektroničkoj trgovini) (SL L 178, 17.7.2000., str. 1.), **članci 5. – 7., 10. i 11.**
28. Direktiva 2010/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2010. o koordinaciji određenih odredaba utvrđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama o pružanju audiovizualnih medijskih usluga (Direktiva o audiovizualnim medijskim uslugama) (SL L 95, 15.4.2010., str. 1.), članci 9. – 11., [...] 19. – 26. **i 28.b.**
55. Uredba (EU) 2017/1128 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o prekograničnoj prenosivosti usluga internetskog sadržaja na unutarnjem tržištu (SL L 168, 30.6.2017., str. 1.).

G – Telekomunikacije

7. Direktiva 2002/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o univerzalnoj usluzi i pravima korisnika u vezi s elektroničkim komunikacijskim mrežama i uslugama (Direktiva o univerzalnoj usluzi) (SL L 108, 24.4.2002., str. 51–77.), **članak 10. i poglavlje IV.**

7.a Direktiva (EU) 2018/1972 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o Europskom zakoniku elektroničkih komunikacija (preinaka) (SL L 321, 17.12.2018., str. 36–214.), članci 88., 98. – 116. i prilozi VI. i VIII.

38. Uredba (EU) br. 531/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2012. o roamingu u javnim pokretnim komunikacijskim mrežama u Uniji (SL L 172, 30.6.2012., str. 10–35.).

51. Uredba (EU) 2015/2120 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o utvrđivanju mjera u vezi s pristupom otvorenom internetu **i maloprodajnim naknadama za regulirane komunikacije unutar EU-a** te o izmjeni Direktive 2002/22/EZ [...] i Uredbe (EU) br. 531/2012 [...] (SL L 310, 26.11.2015., str. 1–18.).

H – Osobni podaci

8. Direktiva 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama) (SL L 201, 31.7.2002., str. 37.), članci **4. – 8. i 13.**
53. Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1–88.).

I – Energetsko tržište

20. Direktiva 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2003/54/EZ (SL L 211, 14.8.2009., str. 55–93.), **članak 3. i Prilog I.**
21. Direktiva 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina i stavljanju izvan snage Direktive 2003/55/EZ (SL L 211, 14.8.2009., str. 94–136.), **članak 3. i Prilog I.**

J – Energetska učinkovitost

25. Direktiva 2009/125/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. o uspostavi okvira za utvrđivanje zahtjeva za ekološki dizajn proizvoda koji koriste energiju (SL L 285, 31.10.2009., str. 10–35.), **članak 14. i Prilog I.**
29. [...]
39. Direktiva 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o energetske učinkovitosti, izmjeni direktiva 2009/125/EZ i 2010/30/EU i stavljanju izvan snage direktiva 2004/8/EZ i 2006/32/EZ (SL L 315, 14.11.2012., str. 1–56.), **članci 9. – 11.a.**

K – Rješavanje sporova

40. Direktiva 2013/11/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o alternativnom rješavanju potrošačkih sporova (SL L 165, 18.6.2013., str. 63.), članak 13.
41. Uredba (EZ) br. 524/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o online rješavanju potrošačkih sporova (Uredba o online rješavanju potrošačkih sporova) (SL L 165, 18.6.2013., str. 1.), članak 14.

L – Opće financijske usluge

9. Direktiva 2002/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. rujna 2002. o trgovanju na daljinu financijskim uslugama koje su namijenjene potrošačima (SL L 271, 9.10.2002., str. 16.).
16. Direktiva 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 87/102/EEZ (SL L 133, 22.5.2008., str. 66.).

23. Uredba (EZ) br. 924/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o prekograničnim plaćanjima u Zajednici i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 2560/2001 (SL L 266, 9.10.2009., str. 11–18.).
24. Direktiva 2009/110/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o osnivanju, obavljanju djelatnosti i bonitetnom nadzoru poslovanja institucija za elektronički novac te o izmjeni direktiva 2005/60/EZ i 2006/48/EZ i stavljanju izvan snage Direktive 2000/46/EZ (SL L 267, 10.10.2009., str. 7–17.)
37. Uredba (EU) br. 260/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2012. o utvrđivanju tehničkih i poslovnih zahtjeva za kreditne transfere i izravna terećenja u eurima i o izmjeni Uredbe (EZ) br. 924/2009 (SL L 94, 30.3.2012., str. 22–37.).

44. Direktiva 2014/17/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 4. veljače 2014. o ugovorima o potrošačkim kreditima koji se odnose na stambene nekretnine i o izmjeni direktiva 2008/48/EZ i 2013/36/EU i Uredbe (EU) br. 1093/2010 (SL L 60, 28.2.2014., str. 34.)[...] .
46. Direktiva 2014/92/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o usporedivosti naknada povezanih s računima za plaćanje, prebacivanju računa za plaćanje i pristupu računima za plaćanje s osnovnim uslugama (SL L 257, 28.8.2014., str. 214.)[...] .
50. Direktiva (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu, o izmjeni direktiva 2002/65/EZ, 2009/110/EZ i 2013/36/EU te Uredbe (EU) br. 1093/2010 i o stavljanju izvan snage Direktive 2007/64/EZ (SL L 337, 23.12.2015., str. 35–127.).

M – Investicijske usluge

22. Direktiva 2009/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS) (SL L 302, 17.11.2009., str. 32–96.).
34. Direktiva 2011/61/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2011. o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova i o izmjeni direktiva 2003/41/EZ i 2009/65/EZ te uredbi (EZ) br. 1060/2009 i (EU) br. 1095/2010 (SL L 174, 1.7.2011., str. 1–73.).
42. [...]

43. [...]
45. Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU (SL L 173, 12.6.2014., str. 349–496.), **članci 23. – 29.**
48. Uredba (EU) br. 1286/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. studenoga 2014. o dokumentima s ključnim informacijama za upakirane investicijske proizvode za male ulagatelje i investicijske osigurateljne proizvode (PRIIP-ovi) (SL L 352, 9.12.2014., str. 1–23.).
49. Uredba (EU) 2015/760 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2015. o europskim fondovima za dugoročna ulaganja (SL L 123, 19.5.2015., str. 98–121.).
56. Uredba (EU) 2017/1129 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o prospektu koji je potrebno objaviti prilikom javne ponude vrijednosnih papira ili prilikom uvrštavanja za trgovanje na uređenom tržištu te stavljanju izvan snage Direktive 2003/71/EZ (SL L 168, 30.6.2017., str. 12–82.).
57. Uredba (EU) 2017/1131 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o novčanim fondovima (SL L 169, 30.6.2017., str. 8–45.).

N – Osiguranje i mirovinske usluge

27. Direktiva 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II) (SL L 335, 17.12.2009., str. 1–155.), članci 183. – 186.
52. Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja (preinačeni tekst) (SL L 26, 2.2.2016., str. 19–59.), **članci 17. – 24. i 28. – 30.**

54. [...]
